

Demanda contra l'estat

El cas «Batista i Roca» ha col·locat l'Estat espanyol enfront de la Comissió Europea dels Drets Humans. Nombrosos independentistes catalans s'han vist afectats per tot un seguit de detencions, judicis, condemnes i incerteses legals

Josep Aixalà

Aquesta és la notícia: el passat 11 d'octubre, la Comissió Europea dels Drets Humans amb seu a Estrasburg admetia a tràmit, si bé parcialment, la demanda contra l'Estat espanyol presentada pels independentistes catalans Antoni Massagué, Xavier Barberà i Ferran Jabardo, basada en el presumpte incompliment, per part del demandat, d'un seguit d'articles de la Convenció Europea de Drets Humans en el procés i la condemna de què foren objecte.

Tot començà amb la mort de l'industrial barceloní J. M. Bultó, esdevinguda quan manipulava un artefacte explosiu que uns desconeguts li ha-

vien col·locat al pit. Arran d'aquest fet seran detingudes, en tres tongades successives (juliol de 1977, març de 1979 i octubre de 1980), un total de divuit persones, totes d'ideologia independentista, i totes acusades de la mort del president de la Cross i influent personatge de la patronal.

La primera operació policial afectà Josep Lluís Pérez, Àlvar Valls, Carles Sastre i Montserrat Tarragó. Encara sense jutjar, al novembre del mateix 77 ixen en llibertat, perquè els apliquen l'amnistia promulgada el mes anterior.

Martín Villa, però, apel·la contra l'aplicació d'amnistia en aquest cas, i aconsegueix que aquesta els sigui retirada, fet que els fa decidir-se, sens dubte, a refugiar-se fora dels límits

territorials de l'Estat espanyol. Més tard, Martín Villa els torna a implicar en una altra mort, la de l'ex-alcalde de la Barcelona franquista Viola i Sauret. Enguany, però, concretament el dia 19 de gener, Carles Sastre i Montserrat Tarragó, junt amb el també refugiat Jaume Fernández, són detinguts per la policia espanyola prop de Puigcerdà (la Cerdanya), i són acusats per aquesta de pertànyer a l'organització Terra Lliure. El judici amb motiu d'aquesta acusació encara no té data, però, en canvi, el dia 24 d'octubre hi havia previst que l'Audiència Nacional de Madrid jutgés els dos primers, pels fets de què se'ls acusa, anteriors a la promulgació de la llei d'amnistia de 1977.

La segona tongada de detencions, quasi dos anys després de la primera, és realitzada alhora per les policies espanyola i francesa. La pri-

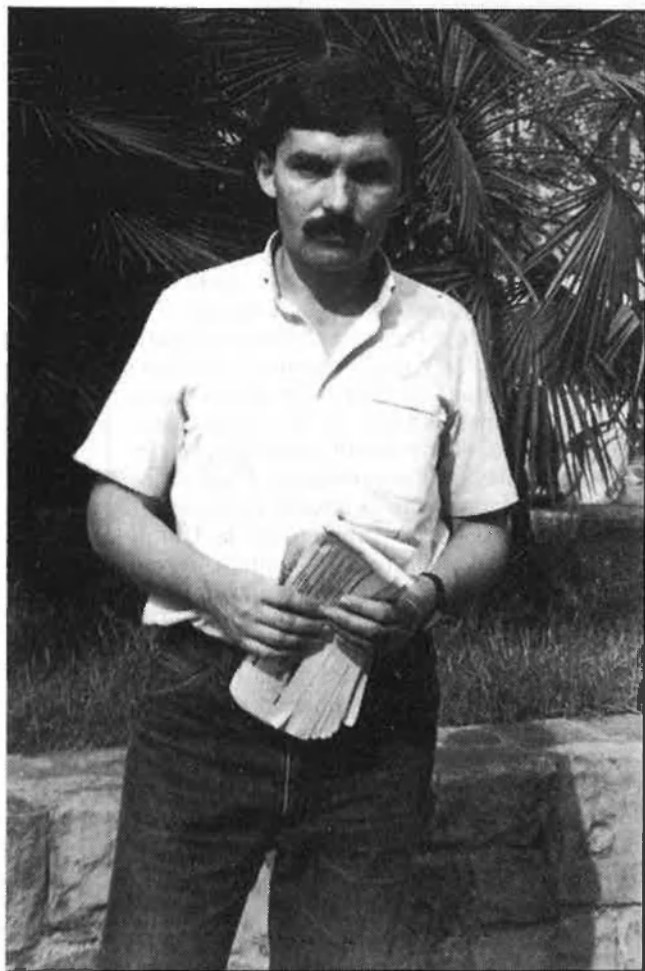
mera deté Jaume Martínez Vendrell, Lluís Montserrat, Joan Mateu i Maria Teresa Sol; l'altra, Manuel Viusà. Serà en aquest moment que les fonts policials faran pública l'existència d'un suposat Exèrcit Popular Català (EPOCA), segons diuen fundat per Josep Maria Batista i Roca, prestigiós etnòleg, reconegut professor d'història del Trinity College de Cambridge i, per damunt de tot, veterà patriota, fundador l'any 1940 del Consell Nacional Català a l'exili.

DOMÈNEC UMBERT

El 9 de maig de 1979 hi ha el judici a Viusà a París; tres autocars del Principat que hi acudeixen són bloquejats a la frontera. Viusà serà alliberat per la justícia francesa, per considerar que les proves aportades per la policia espanyola no són vàlides. Durant el judici, van recordar que Viusà fou membre de la Resistència francesa durant la Segona Gran Guerra, com molts catalans, que lluitaven, així, contra el feixisme. Arran d'aquesta mobilització, sorgeixen els Comitès de Solidaritat amb els Patriotes Catalans, organització antirepressiva que en la pràctica farà durant molts anys d'única plataforma unitària de l'independentisme organitzat.

El 12 de juny de 1980, ja sobreseguits els sumaris dels seus dos companys, té lloc el judici contra Lluís Montserrat i Jaume Martínez, per a

DOMÈNEC UMBERT

cadascun dels quals es demanen 30 anys de presó. El primer és absolt, mentre que Jaume Martínez és condemnat a una pena, ja complida, d'un any i 3 mesos. El Tribunal no hi

Manifestació pro-amnistia, el vint d'octubre, a Barcelona.

aplica la llei d'amnistia del 77, perquè els acusats es declaren independentistes. La família Bultó, però, presenta recurs contra la sentència i a l'abril de 1981 el Tribunal Suprem rectifica la sentència anterior, tot condemnant Jaume Martínez a dotze anys de presó; Jaume Martínez decideix exiliar-se.

El 14 d'octubre de 1980 la policia realitzà la més vasta operació referent al cas «Batista i Roca»: seran detinguts Antoni Messeguer, Xavier Barberà, Ferran Jabardo, Abel Rebollo, Ramon Subirats, Dolors Tubau, Maria Tubau, Rosa Naval, Concepció Duran i Joan Casas. Els quatre darrers són alliberats després de vuit dies de detenció, mentre Ramon Subirats ho és al gener de 1981. Per als altres demanaran un total de 261 anys i 3 dies, a banda multes i indemnització.

En vistes d'aquest judici, els Comitès de Solidaritat amb els Patriotes Catalans promouien una campanya perquè aquest tingüés lloc a Barcelona, a la qual s'adheriren, amb la seva signatura, milers de catalans, entre els quals hi havia Joan Fuster, Manuel de Pedrolo, Josep Maria Llompart, Espinàs, Xirinachs i molts d'altres, com també diverses entitats civiques, partits polítics parlamentaris (Esquerra Republicana de Catalu-

nya) i un bon nombre de municipis. D'altra banda, un recital de Lluís Llach desenvolupat a Barcelona, dies abans del judici, es convertí en un autèntic acte per la llibertat dels joves catalans.

Les peticions de celebrar el judici a Barcelona no foren, però, ateses, i aquest tingué lloc el 12 de gener de 1982 a l'Audiència Nacional de Madrid. La sentència condemnaria Xavier Barberà a 36 anys i 3 mesos; Antoni Messeguer, a 36 anys; Ferran Jabardo, a 12 anys, i Abel Rebollo i Dolors Tubau, a 2 anys i 3 mesos. De nou, la sentència denegaria l'amnistia del 77 pel caràcter independentista dels inculpats. El recurs que es presentà al Tribunal Suprem només baixaria la condemna a Ferran Jabardo, de 12 a 6 anys. Aquestes sentències, però, serien fortament contestades, fins i tot per la mateixa Comissió dels Drets Humans del Parlament de Catalunya, que assistí al judici amb prou representants i que en sortí amb el convenciment que no hi havia estat aportada cap prova judicialment vàlida. La Comissió denuncià la sentència immediatament després de conèixer-ne els termes.

Entre agost del 82 i setembre del 84, surten de la presó, per haver complit les seves penes, Dolors Tubau, Abel Rebollo i Ferran Jabardo. En mig, però, concretament el 14 d'octubre del 83, és presentat el cas Batista i Roca al Tribunal d'Estrasburg, i al març del 84 la seva Comissió de Defensa dels Drets Humans fa la primera passa de cara a l'adhesió formal de la demanda. Aquesta és basada en els següents punts; la denúncia de tortures i maltractaments als tres presos, al llarg del temps que durà la detenció; la manca d'un procés equitatiu i

la manca d'independència i imparcialitat de l'Audiència Nacional; el fet que la condemna per assassinat no sigui basada en altres proves que les obtingudes sota tortura, des del primer moment rectificades davant el jutge; la manca de respecte al principi de presumpció d'innocència; el fet de ser víctimes d'una discriminació pel que fa a l'aplicació de la llei d'amnistia de 1977, interpretada restrictivament i aplicada de forma diferent segons es tracti d'independentistes bascos o catalans.

L'Estat espanyol, com és lògic, nega les acusacions, o bé estima que no té raó de ser que siguin tractades allí, perquè escapen, per un o altre motiu, de la competència de la Comissió. Aquesta, per la seva banda, intentarà ara d'arribar a una entesa entre les dues parts, i només si aquesta resulta impossible intervingrà com a demandant, si considera que algun dels greuges exposats té, al seu criteri, raó de ser.

Si bé encara no hi ha una explicació de la demanda admesa a tràmit, el ben cert és que la Comissió ha rebutjat investigar la denúncia de tortures (el raonament espanyol era que, en tot cas, aquestes s'haurien produït abans que l'estat signés el Conveni Internacional dels Drets Humans), com també la manca d'aplicació de l'amnistia del 77. En qualsevol cas, ja és molt important arribar amb èxit a aquesta fase del procés (només ho aconsegueixen una mitjana del tres per cent del total de les demandes presentades). Les mobilitzacions, d'altra banda, no s'aturen, com no ho han fet al llarg d'un cas que ja dura vuit anys i que ha marcat profundament les lluites i el futur del moviment independentista català. □